LEVENSOVERTUIGING

BANNINGVERENIGING RELIGIE

SOCIAALDEMOCRATIE

250610 (def)

Samen vooruit met visie richting een Partij voor een Vrije, Rechtvaardige en Duurzame Samenleving (PVRDS)

Twintig jaar geleden hing op de kamer van de gevangenisdominee van het huis van bewaring voor jongvolwassenen in Scheveningen een grote poster. Je ziet een lege Amerikaanse *highway* richting de verre horizon. In het Nederlands lees je: het doet er niet toe waar je vandaan komt, maar waar je naar toe gaat. Volgens de gevangenisdominee leverde het geheid gesprek op.

Natuurlijk doet het er ook toe waar je vandaan komt, maar je wilt als hulpverlemer dat jongens aan hun toekomst denken. Hoe gaat het verder, *boy*, vanaf deze plek? Wat ben je van plan, en wat zijn je mogelijkheden? Visie heeft te maken met ogen open, wat neem je waar en waar wil je naar toe? Wat is je analyse en wat is je plan, en welke richting wil je op? Hoe moet het verder? Sommige periodes zijn soms letterlijk crucialer dan anderen. Een kruispunt.

Wat zie je voor je als je door je oogharen tuurt, en even realistisch durft te dromen? Welke stappen en stapjes moeten er dan gezet worden om in ieder geval de goede kant op te bewegen? Wat is je visoen voor Nederland?

In een eerder concept heette deze tekst: 'Naar een visionaire sociaaldemocratie'. Wij vinden de term sociaaldemocratie een hele mooie en inmiddels van een historisch kaliber. Hij zou eigenlijk niet verloren moeten gaan. Wij dragen de aanduiding met trots en fierheid in de naam van onze Banning Vereniging: platform voor levensovertuiging, religie en sociaaldemocratie. Het ging bij de vorming van de PvdA voluit om beide polen van de sociaaldemocratie. Alle problemen moeten zo worden opgelost, dat de oplossing altijd sociaal is. Dat wil zeggen, dat iedereen in Nederland moet kunnen meedoen en ook moet kunnen delen in de vruchten van vooruitgang en verbetering. Bij tegenvallers of tegenslag dienen de sterkste schouders de zwaarste lasten te dragen (en niet omgekeerd). Daarnaast staan de pricipes van de democratische rechtsstaat buiten discussie. Zij vormen het onvervreemdbaar bestel om te komen tot politieke besluitvorming, en de institutionalisering van de bescherming van individuele vrijheid en de rechten van minderheden.

Maar nu gaat de PvdA samen met GroenLinks. Het wordt, hoe dan ook, één partij. Is dan het woord 'sociaaldemocratie' nog wel bruikbaar, laat staan de naam PvdA? Maar ook woorden als 'groen' en 'links' zouden misschien moeten worden vermeden als je iets nieuws wilt beginnen (dus niet Rood-Groen of Verenigd Links of i.d., s.v.p.). De gesprekken die werden geprogrammeerd om het verhaal, de ideeën, de ideologie, de waarden, de uitgangspunten, het verhaal, de identiteit van de vernieuwde beweging opnieuw van woorden te voorzien, staan onder het kopje Samen Vooruit. Dat is best een aardige werknaam: Samen Vooruit. Maar het zijn op zich lege begrippen. Moet ook in de naam niet iets van de inhoud doorklinken? Ooit begon de Wereldraad van Kerken haar sociale programma onder het motto van de *Responsible Society*. Dat werd in de jaren '60 nader inhoudelijk ingevuld met de volgende termen. Het moest gaan om een *Just, Participatory & Sustainable Society (JPSS).* Dat inspireerde ons. Zou de nieuwe fusiepartij niet een Partij voor een Vrije, Rechtvaardige en Duurzame Samenleving (PVRDS) moeten worden?

Laat duidelijk zijn: die partij staat dan in de tradities van sociaaldemocratie, emancipatie en ecologische duurzaamheid. Wanneer het gaat om visie voor nu, zien we de volgende acht plaatjes (met toelichting) voor ogen. In een apart document staat de lezen op welke waarden deze visie wat ons betreft is gegrond.

1.. Laten we om te beginnen ons even tot Nederland beperken. We zien een land voor ons waar iedereen tamelijk onbezorgd kan leven qua veiligheid. Dus dat je degelijk beschermd wordt tegen intimidatie, criminaliteit, overlast, geweld van buiten de landsgrenzen, en tegen de dreiging van voorkoombare catastrofes of voorkoombare gevolgen van catastrofes. Natuurlijk bestaat er geen compleet risicoloos leven, maar je kunt er als land wel het nodige aan doen.

> *Uitgangspunt is dat iedereen in Nederland deelt in dezelfde veiligheid. Het volk, de bevolkng bestaat uit alle mensen samen, die door de speling van het lot, door de historie, in het (eveneens door de historie) afgebakende territorium van het huidige Nederland - door welke oorzaak dan ook - samen zijn gebracht en daar samen leven. Wij maken bij rechten en plichten geen onderscheid tussen zogenaamde oorspronkelijke en nieuwe Nederlanders. Het volk is voor ons niet een etnische grootheid, al zijn er natuurlijk familielijnen die een langere geschiedenis hebben in dit deel van de wereld dan andere. Maar daarmee hebben ze niet meer rechten.*
>
> *We willen uitgaan van een mensbeeld, waarin mensen niet hetzelfde, maar in principe wel gelijk zijn, als het gaat om rechten en plichten. Wij willen uitgaan van een mensbeeld waarbij een ieder naar gelang van de eigen capaciteiten zorg draagt voor het eigen leven en dat van dierbaren en daarnaast naar vermogen bijdraagt aan het geheel (het algemeen belang, het common good) en naar redelijkheid en behoefte deelt in de vruchten van het geheel (het algemeen belang, het common good). Wij willen er vanuit gaan dat daarnaast ieder die in Nederland is, beschermd wordt tegen welke vorm van geweld, kleinering of achterstelling dan ook. De overheid voorziet zodanig in die bescherming (politie en justitie, leger, waterkering, rampenbestrijding, preventiemaatregelen) dat die in hoge mate effectief zijn. Met nogmaals het eerlijke verhaal, dat geen overheid, macht, institutie of staat in staat zal zijn ons absolute veiligheid te garanderen.*

2.. Wij zien een land voor ons waar iedereen tamelijk onbezorgd kan zijn over de mogelijkheden voor een normaal fatsoenlijk bestaan. Natuurlijk moet je daar dan zelf het nodige voor doen, maar iedereen heeft toegang tot een fatsoenlijk bestaan. Armoede en geldzorgen die een normaal fatsoenlijk bestaan raken, zijn uitgebannen. Ook als je jezelf in de nesten hebben gewerkt, word je geholpen om binnen overzienbare tijd je leven weer op de rit te krijgen. Een fatsoenlijk bestaan in Nederland gaat over wonen, werk en inkomen, onderwijs, gezondheidszorg, een redelijk toegang tot cultuur- en sportactiviteiten en goed functionerende infrastructuur als nutsvoorzieningen en publieke diensten (vervoer, energie, internet, betalingsverkeer, drinkwater, overheid, etc.).

> *Een normaal fatsoenlijk bestaan is natuurlijk gerelateerd aan een soort gemiddelde in een land, met daarbij een vastgestelde ondergrens. De vraag is natuurlijk wie er nu verantwoordelijk is om bovenstaande te realiseren, of hoe je dat bereikt?*
>
> *Alle toeslagen die we kennen zijn er op gebaseerd, dat aan de onderkant de lonen niet toereikend zijn, met een uitstraling naar de (lagere) middeninkomens. Wij subsidiëren feitelijk in Nederland op die manier de onderbetaling van een deel van onze bevolking, de verhuurdersinkomsten bij een deel van de huurwoningen, de hypotheeklasten van eigen woning bezitters, en de winsten van grondeigenaren. Dit heeft inmiddels ongewenste effecten. Dat moet stoppen: dus zowel het belastingsysteem als de inkomensverdeling dienen aangepakt te worden. Werkgevers dienen genoodzaakt te worden medewerkers zodanig te betalen, dat zij (al of niet met anderen) op eigen kracht een normaal fatsoenlijk bestaan kunnen opbouwen. Het altijd terugkerend gepiep over dreigend banenverlies moet stevig gepareerd worden. Wij willen zoveel mogelijk banen, maar wel banen die niet ten koste gaan van mens en milieu. Echte ondernemers weten die te creëren. En die zullen we volop steunen en ruim baan geven.*
>
> *Het belastingstelsel wordt daarnaast zodanig herzien, dat niet alleen arbeid en primaire consumptie het inkomensgebouw van de overheid dragen, maar er een bredere grondslag fermer (en dus eerlijker) wordt aangesproken (winsten, vermogens, belastingontwijking). Wij gaan natuurlijk niet – zoals de VVD in januari 2025 weer eens roept - de inkomens van de 'hardwerkende Nederlander' verbeteren ten koste van mensen met een bijstandsuitkering en ten koste van ontwikkelingssamenwerking. Dan speel je de ene armoede tegen de andere uit en blijft buiten schot waar de echte bijdragen vandaan moeten komen: namelijk bij de vermogenden en overrenderende ondernemingen vandaan.*

De bestaanszekerheid van de mensen die het hoofdbrekens kost om rond te komen moet verbeterd worden door te werken aan een eerlijkere en rechtvaadigere loonvorming (ook in relatie tot de prijsontwikkeling) en door te werken aan een eerlijker en rechtvaardiger belastingstelsel. Nogmaals geen misverstand: wij zijn voor een florerend bedrijfsleven, met faire honorering van kapitaalverstrekkers en (echte) ondernemers, maar voor ons is ondernemen: vindingrijk en innovatief maatschappelijk verantwoord ondernemen, dus met in achtneming van alle uitdagingen die dat vraagt, zonder de kosten die direct samenhangen met jouw ondernemen af te wentelen op de samenleving. Die moeten rechtstreeks weer op het bordje van de veroorzakers worden gelegd, vanuit welke sector ze dan ook afkomstig zijn.

De privatisering van publieke diensten (waaronder we ook internet en het betalingsverkeer rekenen) heeft ontegenzeggelijk enige efficiëntie-winst opgeleverd. Maar die diensten zijn van meet af aan ook ten prooi gevallen aan verschraling wegens kapitaalonttrekking (opgestreken rendementen en winsten), en dus aan ernstige kwaliteitsverlies. Het is een sluipend proces geweest. Maar daardoor is er ook sprake van een toenemende tweedeling. Rijkere mensen zijn in staat voor zichzelf extra kwaliteit in te kopen, terwijl armeren dat niet kunnen. De overheid dient haar toezichtsfunctie en de publieke financiering aan te passen, zodat marktpartijen en/of uitvoeringsorganisaties mensvriendelijkere en betere kwaliteit zullen (maar ook kunnen) leveren. Wat internet, betalingsverkeer en in sommige opzichte ook wat gezondsheidszorg betreft zal dat ook snel in Europees verband moeten gebeuren, gezien de schaalgrootte en de marktmacht van Big Tech, Big Finance en Big Pharma.

3.. We zien een land voor ons van leven en laten leven, van eenheid in verscheidenheid, ondanks de verschillen toch samen in hetzelfde schuitje, namelijk het grondgebied van Nederland. 'Ons' land is het land van allen die hier wonen.

Een land van eenheid in verscheidenheid (diversiteit) vraagt om een goed functionerende democratische rechtsstaat. De essentie daarvan is niet dat een meerderheid van de helft plus één zijn zin doordrijft, maar dat minderheden van welke aard dan ook beschermd worden, gerespecteerd worden, en actief betrokken worden bij bestuur en beleid. Of het nu om religie gaat, culturele achtergrond, sexuele oriëntatie, leefstijlen of wat dan ook: de individuele vrijheid van een ieder die in Nederland is, dient hoog geacht te worden. Ook al is er een soort mainstream (misschien een zekere meerderheid, of wellicht de grootste minderheid): er is niet een 'normaal' dat wij elkaar kunnen opleggen. Wel is het van belang om met elkaar in gesprek te blijven over diepere waarden die ons drijven voor ons leven en samen leven met anderen. Dialoog over grenzen heen is van levensbelang voor een duurzame vrede in de maatschappij met een bevolking die nu eenmaal divers is samengesteld. Daarnaast is het van belang dat een ieder zoveel mogelijk de vaardigheiden beheerst die nodig zijn voor effectief samen leven (zoals een redelijke taalbeheersing, basiskennis van de instituties, normen en regels). Maar ook mensen met beperkingen, voor wie sommige dingen wellicht te hoog gegrepen zijn, dienen gerespecteerd te worden en ruimte van leven te ontvangen.

4.. We zien een land voor ons waar we onze historie aanvaarden en omarmen. Met zijn successen - wat er bereikt is - maar ook met zijn schaduwkanten en de gevolgen ervan. Je moet dus wel degelijk ook iets weten over waar je vandaan komt. We beginnen niet bij nul. Dat betekent dat we in de *slipstream* van wat er allemaal gebeurd is in en buiten ons land, we in de twintigste eeuw een veelkleuriger land zijn geworden, anders dan de verscheidenheid die daarvoor bestond (denk aan de verzuiling van vroeger). Nu kun je er van alles van vinden, van hoe het nu is, maar wezenlijk verandert het daardoor niet. Dan kun je er maar beter mee dealen en ook aandacht geven aan elkaars historie, ervaringen en gevoeligheden.

We moeten tegen elkaar blijven zeggen, dat het geen zin heeft terug te verlangen naar welk verleden dan ook. Het Nederlandse koloniale verleden heeft ook tot effect gehad (behalve de nodige rijkdom en het ontstaan van grote ondernemingen) dat we te maken hadden met migratiestromen (Molukkers, Surinamers, Caribische eilanders). Ook hun geschiedenis is een onderdeel van de Nederlandse geschiedenis. Daarnaast hebben de wederopbouw van Nederland na de Tweede Wereldoorlog en de expansie van sommige

ecomische sectoren in de recente tijden met zich mee gebracht, dat er grote groepen arbeidsmigranten zijn geworven (Zuid-Europeanen, Turken en Marokkanen, Oost-Eurepeanen). Het zijn werkgevers geweest die hier voortdurend op hebben aangedrongen of het voortouw namen. Het gaat er niet om dat wij een multi-culturele, multi-religieuze of multi-lifestyle samenleving zouden willen idealiseren, of migratie-optimisten zouden zijn, zoals nogal eens het verwijt is. Integendeel, maar het heeft ons inziens geen zin om er over te blijven piepen. Het is de realiteit. Door de speling van het lot in de historie zijn wij – in alle diversiteit - binnen één territorium terecht gekomen.

Vanuit een meer 'nativistisch' perspectief (dat van de zogenaamde historisch oorspronkelijke Nederlanders) zou je moeten zeggen: het is het resultaat van wat 'wij' zelf hebben gedaan met onze zogenaamde VOC-mentaliteit. Eerder veroorzaakt door de ondernemende en welgestelde elite van dit land, dan door een zogenaamde links-liberale of progressieve elite in Nederland. We zullen nu gewoon naar de toekomst toe er samen met iedereen het beste van moeten zien te maken. Daarbij kent die verscheidenheid schuurpunten van onbegrip, maar biedt zij ook kansen. Meervoudige perspectieven leiden niet zelden ook tot verrijking van het geheel. En ja, nadenken over demografische politiek, nadere regulering van nog weer nieuwe nieuwkomers is wat ons betreft niet besmet. Integendeel. Maar blijven afgeven op sommige groepen is zinloos. Wij willen hardop blijven zeggen: stop daar mee. Het levert alleen maar negatieve energie op. Laten we liever gezamenlijk de handen uit de mouwen steken, om verder te komen met uitdagingen waar we voor staan. We zullen juist iedereen moeten zien te verbinden aan een goede toekomst voor heel Nederland, binnen Europa en de wereld.

5.. We zien een land voor ons, waar de mensen er in al hun verschillendheid het beste van maken, zonder elkaar de wet voor te schrijven. Waar mensen zich zo goed mogelijk naar hun potentiëel kunnen ontwikkelen. Waar ze vrijheid hebben zich een eigen identiteit aan te meten, met ruime grenzen van tolerantie voor leefstijlen, naar verschillende kanten, progressief en conservatief, ook in de publieke ruimte: leven en laten leven. En toch samen dat éne Nederland, waar iedereen – ook al heb je nog zoveel andere 'identiteiten' – bij hoort en dat ook wil, voor je zelf en voor anderen.

6.. We zien een land voor ons waar er werk van is gemaakt om meer en meer te komen tot een schonere en gezondere leefomgeving. Voor mens en natuur. Een land waar gewerkt wordt aan het inperken van vervuiling en van de uitputting van de aarde. Een land en een wereld waar een veelvormigheid aan natuur en leven ook een eigen intrinsieke waarde heeft en niet slechts bestaat 'ten dienste van de mensheid'.

Dit lijkt in de opsomming ('pas' op plaats 6) misschien een minder belangrijk punt, maar dat is het niet. We leven in Nederland relatief met velen op een beperkt grondgebied. Dat betekent dat er wellicht strenger en actiever dan in dunner bevolkte andere delen van de wereld werk gemaakt moet worden van de bestrijding van directe vervuiling. Ook heeft Nederland als deltaland aan de oevers van een zee, er alle belang bij om ook fors bij te dragen aan de terugdringing van de in potentie catastrofale ontwikkelingen, die plaatsvinden door de systematische opwarming van de aarde. Het vraagt inspanning om deze bedreigingen goed voor het voetlicht te blijven brengen, en in ons verhaal te blijven opnemen. Het gaat om langere termijn effecten en om effecten die niet zondermeer zichtbaar zijn. Leidend moet zijn: de vervuiler betaalt, cq zorgt voor verandering, welke sector het ook maar is (industrie, transport, verkeer, bouw, veeteelt). Hier dient ons inziens blijvend ferm de discussie aangegaan te worden dan wel gaande gehouden te worden. Daarnaast dient leidend te zijn: een schonere leefomgeving, een gezondere woonomgeving: niet alleen voor de rijken maar voor iedereen. Individuele burgers leveren hun bijdrage (als consument, in leefstijl), dat kan niet anders, maar collectieve kosten of vormen van noodzakelijke gedragsveranderingen mogen niet onevenredig terecht komen bij de minder welvarenden, terwijl de rijken hun leefstijl zorgeloos kunnen continueren.

7.. Wij zien een land voor ons dat - naar de mate van haar kracht en omvang - zich ook verantwoordelijk weet voor de bredere ontwikkelingen in de wereld. De wereld houdt niet op bij de grenzen van onze omgeving of van ons land. Als we nog wat verder kijken dan Nederland, zien we dat we ook gebaat zijn bij meer rust en vrede in de wereld om ons heen. Dat we gebaat zijn bij

uitbanning van armoede en bij de vermindering van onleefbaarheid. Elke oorlog, elke onderdrukking, elke ramp, elke ernstige en grootschalige aantasting van de bestaande natuur, elke hongersnood, of alle vormen van langdurige en schrijnende armoede, alles levert op dat mensen op drift raken. Geef ze eens ongelijk, als je het van hun kant bekijkt. Dan heb je internationale samenwerking en inspanningen meer dan nodig om daar wat mee te doen. Denk aan vrede en oorlog, het Europese project, milieu, armoede, allerlei conflicten, migratie, internatonale criminaliteit, verstrengelde economieën, geopolitieke concurrentie: Nederland leeft niet op een eiland.

> *Nadruk willen we leggen op het zinnetje: als we nog wat verder kijken, zien we dat we ook gebaat zijn bij meer rust en vrede in de wereld om ons heen. Dat we gebaat zijn bij uitbanning van armoede en bij de vermindering van onleefbaarheid. Belangrijk is een buitenlandse politiek (inclusief de mogelijke inzet van hard power en soft power) die vanuit een eigen perspectief volop inzet (en niet lopend aan de leiband van onze machtigste 'bondgenoot') op een rechtvaardige pacificering van de conflicten in Oost-Europa en het Midden-Oosten. Dat is volop in ons eigen Europese belang. Dat geldt ook voor ontwikkelingssamenwerking, lees: constructieve samenwerking met het Globale Zuiden. Dat is in ons geval vooral Afrika. Het is ronduit dom om zo'n politiek alleen te zien als kostenpost, waar je wel weer uit kunt putten om op korte termijn binnenlandse zaken mee te kunnen financieren, zonder ergens in eigen land een rekening te hoeven presenteren. We zullen hardop moeten blijven zeggen, dat we - als we dat doen - alleen maar 'rekeningen' doorschuiven naar de toekomst en onze kinderen en kleinkinderen opzadelen met een nog instabielere wereld rondom ons dan die er nu al is.*

8.. Tenslotte zien we een land voor ons dat op een fatsoenlijke manier omgaat met de mensen die hier aan de poort kloppen, of al binnen zijn gekomen, om welke reden dan ook. Niet iedereen die hier komt, verblijft hier vervolgens rechtmatig of duurzaam. Er zijn ook tijdelijke gasten, voorbijgangers, en mensen van wie het de vraag is of ze wel terecht aan de poort klopten of terecht hier binnen zijn gekomen. Er is een grens aan de opnamecapaciteit van vrije en welvarende landen voor allen die gebukt gaan onder armoede, oorlogen of onderdrukking elders in de wereld. Het is zaak dat die armoede, oorlogen en onderdrukking veranderen, zodat mensen op veel meer plekken in de wereld perspectief voor hun leven kunnen zien.

Tegelijk zijn wij er voor om onze lange historische Nederlandse traditie van het zijn van een toevluchtsoord voor mensen die in gevaar zijn vanwege hun opvattingen of identiteit, niet te verloochenen. Die traditie is verworteld in het ontstaan van onze natie en is oer-Nederlands, hoewel er ook in het verleden al wel schaamtevolle gebeurtenissen plaatsvonden (het weigeren van vervolgde Joden in de jaren '30 van de vorige eeuw bijvoorbeeld).

> *Ondertussen hebben wij – in ons visioen - in Nederland eerlijk en open bepaald wie wij wel en wie wij niet voor de diverse sectoren opgeleide arbeidsmigranten willen toelaten. Daarbij hebben we gezorgd voor een visie op de economische activiteiten waarin deze arbeidsmigranten kennelijk een rol hebben te vervullen en op mogelijke beknotting van de belanghebbende ondernemingen en werkgevers, als dat nodig is.*
>
> *Ondertussen hebben we ook - nu eens echt - gezorgd voor een duurzaam en stabiel apparaat dat snel en efficiënt asielaanvragen kan afhandelen en de opvang kan regelen. Ook hebben we voor hen die nu en/of voorlopig niet terug of weg kunnen, gezorgd voor een regeling, die voldoet aan de minimale eisen van medemenselijkheid (bed-bad-brood), met een dusdanige terminering (bijvoorbeeld 15 jaar), dat ongerechtvaardigde voldongen-feiten-migratie niet wordt beloond.*

Tenslotte: de kunst zal zijn in Nederland om voor de aankomende ten minste twaalf jaar een coalitie te smeden van welwillenden die mede op basis van bovenstaande visie plannen maakt de eerste vier jaar, maar ook in staat is daarin een perspectief van twaalf jaar te schetsen, omdat de uitdagingen waar we voor staan groter zijn dan dat we ze in vier jaar voldoende zouden kunnen ombuigen. Deze coalitie dient vertrouwen in een stabiel en fatsoenlijk bestuur bij een breed deel van de bevolking te herstellen en zo snel als mogelijk is en zo behoedzaam als nodig is, veranderingen in gang te zetten. Op zo'n manier dat zij ook in staat is een aantal keren achtereen verkiezingen te winnen. De nieuwe partij, op basis van het samenbrengen van de PvdA en GroenLinks, dient daar een dragend onderdeel van uit te maken.